

15

Փարս

ՕՐԱԹԵՐԹ

15

Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Գօյալ և Գաւառացի ամսար 7 արծաթ մեծիս կանխիկ. Գաւառացի ամսար տարեկան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ և եռամսեայ բաժնաճորդք ալ կը հրատարակուի:

Լրագրոյ վերաբերեալ գրք կամ համակ պէտք է ուղարկուի Տէր-Խմբագիր Ռիզա փայա խում Թ. 44: Խմբագրութեան ուղղեալ գրք եւ տարուիք: Ծանոթացման տարբերակ անգամի համար 3 արծաթ է. տեղի ու գումի համար անպարկեշտ կը լինայ:

Ա. Չ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Հաւանա 24/6 Յունիս 1883

Մեր թղթակցութեան երկրորդ ամիսը զլիաւոր պատճառն է այժմեան պաշտօնիս ծանր զբաղմունքն օրոյ համար մեծ դժուարութիւն կը կրեմ յարմար միջոց գտնելու, բայց և այնպէս ձեր ներողամտութեամբ դիմելով, կը վաւթամ ներկայիս հետեւեալ տեղեկութիւններ հաղորդել ձեզ ի հրատարակութիւն:

Տեղեկանք կառավարութիւնը ի նկատի առնելով մեր ազգայնոց ցաւալի վիճակը, օրօշեց անմիջական մասնաժողով մը կազմել, ինչպէս օր առաջ ազգին լուսամիտ մեծագոյն մասին և հրաժարեալ պատուարժան թաղ. խորհրդոյ անդամաց, պաշտօնական գրութիւններով ծանոց, օրպէս զի անպատճառ կիրակի առաւօտուն յետ աւարտման Ս. եկեղեցւոյ խորհրդարանը ներկայ գտնուին: Ըստ այսմ ծանուցման, անցեալ կիրակի առաւօտ ժամը ըստ եւրոպացւոց ճիշդ 10ին, ընդ նախագահութեամբ քաղաքիս կուսակալին, ժողովը սկսաւ, ուր ներկայ էին կառավարութեան բարձրագոյն անդամաց, պատուարժան անդամք թաղ. խորհրդոյ, և ազգայնոց մեծագոյն մասը. հրաժարեալ թաղ. խորհուրդը մեծ ուրախութիւն զգաց կարծելով թէ՛ կառավարութիւնը սոյն ժողովը կազմելուն բուն իսկ նպատակը, Ազգին միջև բաւական ժամանակէ ի վեր ծաղած երկպառակութիւնները բաւանդով հաշտութիւն գոյացնել է: Բայց խնդիրը կարծածնուն պէս չէր. Վսեմապատիւ կուսակալը ի ներկայութեան ժողովակաւորաց, նախ հարցուց թէ՛ ո՞վ է թաղական խորհրդոյ Ատենապետը. ժողովը ցոյց տուաւ զՅովսէփեան էֆէնտին, որուն իւր խօսքը ուղղեց հետեւեալ կերպիւ.

Կառավարութիւնը Ձեր հրաժարու. մը ինչ ինչ պատճառներէ յառաջ եկած ըլլալը լիովին տեղեկացած ըլլալով, աւելորդ կը համարի ալ ևս սոյն խնդիրը քննադատութեան ներքեւ առնել. ուստի աւելի մի անհրաժեշտ առաջարկ զոր կը պարտիմ ի պաշտօնէ յայտ առնել, նախ կը խնդրուի ձեր յարգութենէն օր հաճիք կրկին ձեր թաղականութեան պաշտօնը մինչ ց 17 յուլիս ամսոյն շարունակել, և չը կարծէք որ ձեր այս պաշտօնը

նը տեղեկանք պիտի լինի, քանզի արդէն Սօֆիայի վեհագոյն ժողովը իւր օրաշուք մեզ հաղորդած է ամէն ազգի վարժարանաց նկատմամբ. թէ վերջիջեալ պայմանաժամը լրանալէն զկին, կառավարութիւնը ամէն ազգի վարժարանաց համար եղած ծախքը քննութեան ներքեւ առնելով ըստ այնմ պիտի մը պիտի չինէ. հետեւաբար մեր կողմանէ ալ պաշտօնապէս երեք անձինք պիտի ընտրուին օրոնք իւրաքանչիւր ազգէն ընտրելի երեքական անձանց հետ պիտի աշխատին ընդհանուր ազգաց վարժարանաց համար հարկ եղած բարեկարգութիւնները ի գործ դնել. (ասկից պարզապէս կը հետևի թէ մեր ազգային Սահմանադրութիւնը հետեւեալ օչնչանալու վրայ է):

Եւ վերայ այսր ամենայնի, շարունակեց ն. վսեմութիւնը, ըստ կարեաց ձերոց կարելի եղածին չափ վարժարանիք և եկեղեցին կառավարեցէք, մինչև ի լրումն պայմանաժամին. բայց կարելի է այնպիսիք գտնուին որ իրենց յատկացեալ ազգային տուրքը վճարելու դժկամակին, բնականաբար այսպիսեաց համար քանի որ գործի տէր մարդիկ էք, ժամանակինդ չը ներեր որ կառավարութեան դատարանները դիմէք, ուստի ձեր կողմանէ փաստաբան մը կը կարգէք օրոյ միջոցաւ կառավարութիւնը այնպիսիներէն վճարելիք տուրքին կրկինը առնելէն զատ նաև փաստաբանին և այլն ծախքերն ալ պիտի առնէ, միայն թէ ամիսի մը չափ ձեր պաշտօնը պիտի ըլլայ լոկ հսկողութիւնն:

Այսպէս ժողովը ցրուեցաւ: Ահաւասիկ, խմբագիր տէր, Տեղւոյս ազգային վարժարանաց ներկայ կացութիւնը օրոյ համար քանիցս անգամ Պատրիարքարանի ուղարկութիւնը հրաւիրուած է: Գալով հանրածանօթ Գալաքեան Յովհաննէս անուն սուտ քահանային, տեղեկ բաւական ժամանակէ ի վեր մոռացութեան ներքեւ թողուած էր, և ինչպէս յայտնի է ձեզ, Պօլիսէն հոս իւրեւ լրահանայ ներկայած միջոցին, թաղ. խորհրդոյ Ատենապետ Յովսէփեան էֆէնտին Պատրիարքարանէն ընդունած հաւաքոյն համեմատ անմիջապէս կառավարութեան միջոցաւ Բաղարճրէն հոս բերել տուաւ և կառավարութեան դուռը բանտարկուեցաւ. ևս ալ այն ժամ

մասնակ Պօլիս համարայ ելնելու վրայ էի, Յովսէփեան էֆէնտին ինձ պատուիրեց օր ուղղակի Պատրիարքարան կրօն. ժողովոյ ներկայանալ եղելութիւնը յայտնելու. ինչ որ է, ինչեալ սուտ քահանան մի քանի ամիս բանտարկութիւն կրելէ զկին, չգիտեմ ինչպիսի եղանակաւ բանտարկութենէ ազատելով (մէկ քանիներուն ըսածին նայելով օրպէս թէ իւր կինը երաշխաւոր եղած լինի իւր ամուսնոյն), փախուստ տուաւ դէպ ի թուլչա. հոգ երկու երեք ամիս կենալէն վերջ կրկին կը վերադառնայ հոս և կովսի իւր կինը բանտարկութեան օր տուել և այգին ծախէ, օրպէս զի այն ոտակով թուլչայի մէջ առաւարական գործի ոկօր. բայց կինը չը հաճելով, իրեն այս առաւարկութիւնը բալորովին կը մերժէ: Յովսէփեան կառապետ էֆ. երբ կիմանայ ինչեալ օրկաւորին աստ վերադառնալը, կրօնական ըզգացումէ շարժեալ իւր կենսական գործերը մէկդի թողալով անմիջապէս կառավարութեան դուռը կը դիմէ, և կուսակալին ներկայանալով, ինչեալին բանտարկութիւնը կը պահանջէ. ն. վսեմութիւնը Յովսէփեան էֆ. ինձ պահանջումը անմիջապէս կը գործադրէ. ըսել է այն թուականէն սկսեալ (մօտ 5 ամիս) բանտարկուած էր, և մինչև անգամ կառավարութեան դատաստանապետ յիշեալին կրօնքը իւր ձեռքը խաղալիք ըրած ըլլալուն համար 40 տարի բանտարկութիւն օրաշած էր. բայց ժողովը ի նկատի առնելով օր այսպիսի խնդիրները դառնել իւր ձեռնհասութենէն վեր է, և հետեւեալով թէ չունին մի կրօնական առաւան օրպէս զի կարենայ կրօնի դէմ գործուած յանցանաց համեմատ պատիժներ տնօրինել, ուստի ինչեալ սուտ քահանան անպարտ բանտէն արձակեց, որ գրեթէ երեք օրէ ի վեր քաղաքիս մէջ կը դեպքերի. մինչև իսկ իւր ամուսնին ալ զինքը չընդունելուն առթիւ մտադիր է դէպ ի Պօլիս ուղևորիլ. առ այս ոտականութեան քայմաքամը (նաչալիկ) Յովսէփեան էֆ. էն խնդրեց որ ինչեալին համար պաշտօնապէս թաղ. խորհրդոյ կնքով վաւերացեալ գիր մի տայ թէ՛ ազգը ինչեալին դէմ ու է գաւառ մը չունի. բայց Յովսէփեան էֆէնտին ամենևին չընդունեց սոյն առաջարկը:

Թերևս այս խաբբան այսօրուան բոռ թայով դէպ ի ձեր կողմը կուղևորի:

ուստի հաճիք կրօնական ժողովին իմացնել, որպէս զի պատկառելի ժողովը ինչեւ որիկան ձերբակալելով, հարկ եղած պատիժը տնօրինէ յօրինակ արդար։

Ընդունեցէք Տէր, խորին յարգանքս անկեղծ հաւատով։

* * *

Ազգ. ժողովոյ Դ. նիստէն (Գ) բացակայութիւն ունեցող երեսփոխանք են.

Տ. Գեորգ վրդ. Բաւոնալիսեան
Տիգրան էֆ. Եղեռնեան
Մկրտիչ էֆ. Դաւանանեան
Սիմոն պէյ Մաքսուտեան
Թաւրէն էֆ. Պալկուրեան։

Մշոյ փոխ-պաշտօնէր. Արթ. Կարապետ վարդապետ Եսայեան Մշոյ առաջնորդ Ալեքանդրեան Գեր. Գրիգոր Եպիսկոպոսի զէմ ինչ ինչ ամբաստանութիւնները ըրած ըլլալով, կրօնական ժողովը իւր վերջին նստին մէջ Գեր. Ալեքանդրեանը ի բացատրութիւն հրաւիրեց. հետեւեալ Գեր. Ալեքանդրեան կրօնական ժողովոյ ներկայանալով, այս մասին խնդիր բացառութիւններ տուաւ։

Գեր. Ալեքանդրեան մին ըլլալով Համագումար ժողովոյ այն անդամոց, որոնք կրօնական ժողովոյ գոյութիւնը ճանչել չուզեցին, ուրախ եմք որ վերջապէս իւր օխաւն ուղղեց ներկայանալով Ազգային ժողովին ընտրեալ կրօնային վարչութեան ատենին, որոյ ընտրութեան դէմ յանդիման թողք բռնադատութեան մէջ դանդաղեցէր։

Անցեալ շաբթու վերաբուժական կարևոր գործողութիւն մը տեղի ունեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ։

Հիւանդանոցի բժիշկներէն Տօթ. Օրմանեան, Նահապետեան և Միստեան է. ֆէնտինները Խաղաղեցի Երուանդ անուն պատանւոյ մը վնասեալ աչաց վրայ գործողութիւն մը կատարեցին որ խիստ յաջողաբար դիմեց։

Պէշկէթաշի Հայկազեան ընկերութեանէն որ այժմ լուծուած է մնացած 500 օսկոյ գումարին 300 օսկին Ազգ. Հիւանդանոցի նուիրել խօստացուած է, Հիւանդանոցին մէկ կարևոր շէնքը նորագործելու նպատակաւ։

Յրէնկեան վաճառատան կողմէ կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 17ին տեղի ունենալիք վիճակահանութեան անվճար մնացած բաժնետոմսերն որոց արժէքը մինչև յուլիս 16 չեն վճարուիր, օչինչ պիտի համարուին։

ՆԵՐՔԻՆ

Աղէքանդրիայէն Ֆիկարոյի ուղղեալ հեռագիր մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ։

Գոլէրոն օրէ օր կը ծաւալի. ամբողջ Շարքիէ գաւառն արդէն բռնուած է. բժշկական յանձնախումբը Տաթիէթի շուրջը գտնուող շրջանը քան հազար մէթր դէպ ի ետ մղել առաջարկած է։

այս քաղաքին մէջ քօլէրայէ մեծանշանքուն թիւը ետեւէ կաւելնայ։

Տօթ. Ուէնքէր ևս հեռագիր մը քաղաքի կը թէ Մանսուրայի և Բօր-Սոյի մէջ ևս քօլէրայէ բռնուողներու թիւն ետեւէ կը բազմապատկի։

Փախչողներու թիւն օր ըստ օրէ կը շատնայ. հարուստ ընտանիքներ մասնաւոր շոգենաւներ բռնելով, Մարտիլիա, Նաբօլի կամ Թրիէսթէ կերթան։

Գերմանական, Աւստրիական և Գաղղիական թերթերու ընդունած գաւառական հեռագրաց նախընթաց քօլէրան Եփրատի մէջ կը ծաւալի. Ֆիկարոյի մասնաւոր թղթակիցը կը գրէ թէ Գահիւրէի մէջ երկու հոգի քօլէրայէ մեծած են, բայց մը որ մեծ սարսափ կաղաչէ Եփրատի մայրաքաղաքին մէջ, ուր 1863 թ. քօլէրային օրը 700 հոգի զոհ կերթար։

Նօրտ Երդ Ալեմանէ Զայթունկ թերթին նախընթաց դերմանական և բըրուսիական կառավարութիւնները քօլէրային դէմ հարկ եղած աղքատ միջոցներն անյապաղ ձեռք պիտի առնուն։

Ճիպրայթարի տեղական իշխանութիւնը Եփրատի կամ Կարմիր ծովու տաճկական նաւահանգիստներէ եկող նաւուց համար քան և մէկ օր քարանթինա հաստատած է։

Մարտիլիայէն եկած հեռագրի մը նախընթաց տեղւոյն առողջապահական խորհուրդը նկատելով որ իտալիա քօլէրայի դէմ երեք օրուան քարանթինա մը հաստատած է միայն, անկէջ եկող ճամբորդները բժշկական քննութեան պիտի ենթարկէ։

Գաղղիոյ Արտաքին գործոց պաշտօնառնը Մէքլէի մէջ պատահած քօլէրայի դէպքերն ի նկատի առնելով, արաբացի բժիշկ մը հոն ղրկել է մըշանջեաւոր պաշտօնով։

Փարիզէն՝ Վօսիէ Զայթունկ թերթին քաղաքական հեռագրի մը նախընթաց արեւելի մէկ շոգենաւով եկող ճամբորդ մը Հալլի մէջ քօլէրայէ մեծեր է և առայս Հալլի նաւահանգիստը քարանթինայի ենթարկուել է։

Այս լուրը Ֆիկարո և Թան թերթերն ալ կը հաստատեն։

Թէլէկրաֆ կը թէ Պուլաւրիոյ իշխանը պիտի հրաժարի, եթէ երկրին արդի վիճակը նոյնը մնայ։

Մօրնինկ Բօթ թերթն ալ Պէրլինէն ևս հեռագիրն ընդունած է։

Պուլաւրիոյ իշխանին երկար բացակայութենէն հաստատութիւն կը գտնէ օտար թէ, եթէ քաղաքական խնդիրները նոյն վիճակին մէջ մնան, իշխանը հաստատ միտքը դրած է հրաժարական տալ։

Թայմզի քաղաքական հեռագիր մը կը թէ, անգղիական դեսպանատան գործակալաւոր Պ. Ուէնեմս Բ. Դրան խորհուրդ տուած է Յօւնաց Պատրիարքարանի՝ ժառանգական խնդրոց մէջ օւնեցած իրաւասութիւնը ճանչնալու հաւանի։

Տրիպօլիէն կը գրեն թէ տեղական իշխանութիւնը արեւելեան ծովափանց վրայ

գտնուած ամրութիւնները կը զօրացնեն, որովհետեւ վախ կայ որ նորեկ իտալացի գործակալաւոր տեղւոյն մէկ քանի երեւելեաց հետ կը բանակցին երկրին մէկ մօտը գրաւելու համար։

Օսմ. պատերազմիկ նաւ մը Հոմա դըրկուել է, գունդ մը զօրօք և Տրիպօլիոյ քաղաքապետ հրամանատարին հետ։

Գահիւրէի մէջ քօլէրայի մահացող դէպք մը պատահեցէր։

Թաթիսի առաջնական պահակ շոգենաւը Վառնա գացած է, առաջնական դեսպան Պ. Նէլիտօֆը մայրաքաղաք բերելու համար։ Դեսպանն այս առաւօտ հոս կը հասնի։

Միսոխոտի Րէթի ընկերութեան կանոնադրը նախարարաց խորհրդոյն մէջ վաւերանալով, տեղեկագիրը ստորագրուեցաւ և թղթերը պաշտօն ղրկուեցան, որպէս զի Օգոս. Սուլթանին հաւանութեան արժանանան։

Հաւանական է որ Բ. Դուալ մօտեւոր օտար տէրութեանց ծանուցագիր մը ղրկէ Պէրլինի գաշադրութեան այն յօդուածոց գործադրութեան նկատմամբ, որ Յունաստանի և Պալքանեան թերտ. կըղզւոյ տէրութեանց դանձալին պարտականութեանց կը վերաբերին. արտաքին գործոց պաշտօնառն Բ. քարաւաղարին ուրբաթ օր օտար տէրութեանց դեսպաններուն տուած այցելութիւնը այս խնդրոյն վերաբերութիւն ունենալ կերևի։

Հօլանտայի դեսպան Պ. Ժօնքհէր վոն Բաուտէլ, յառաջիկայ հինգշաբթի հրամանաւ իւր երկիրը կուղևորի։

Իզմիտ հեղեղանման անձրևներէ մեծապէս ֆլաւուել է. մշակեալ դաշտեր աւեր դարձեր են, նոր հօւնձքին որայներն օր գիշուած էին, ջուրներէն թշուառ և բոլորովին կորսուել են, խեղճ գիւղացիները վերջին ծայր յուսահատութեան մէջ են։

Երէկ իմացուցինք թէ Աղէքանդր Գօրի անուն իտալացի վաճառական մը հինգշաբթի իրիկուն թէրէ-գիւղ աւաղակաց կողմէ ձերբակալուած ու լեռը տարուած էր. օոյն վաճառականին մետաքսի գործատան անօրէն Պ. Լուիճի Պօլիո գաւալ այս գոյժը ծնողաց հաղորդել էր, որու վրայ Պ. Աղէքանդրի կրտսեր եղբայրը հետն ունենալով Պ. Վալինո և իտալական դեսպանատան թարգմանը ուրբաթ իրիկուն շոգենաւով կով թէփէ-գիւղ մեկնած էր։

Ապրի իրիկուն Պ. Վալինո վերագաւառու, ձերբակալեալ վաճառականին խեղճ ծնողաց իմացուց թէ աւաղակաց վրայ բնաւ լուր մը չկար, թէ փրկանքին վրայ բանակցելու համար բնաւ չէին երեւցած, և թէ գիւղացւոց ըրած մեծ խուզարկութեանց հակառակ հետքերին լեռներուն մէջ կորսուած էր։

Պէրլինէն հասած վերջին լրաց նախընթաց տեղական իշխանութիւնը, հասնող վախճանականներուն տեղ տալու համար մեծ դժուարութիւն կը կրեն. փախուստակոյն մեծաւ մասամբ Պէրլին կը դիմեն, որովհետեւ Աղէքանդրիոյ առողջապահական խորհուրդը օոյն քաղ-

քին և Բոր-Ստիտի հասարակութեան յայտարարած է որ փոխստականք Պէրուի քարանձիւնան պիտի ընդունուին :

Պէրուիէն մայրաքաղաքին առողջապահական խորհրդին հասած հեռագիր մը 1000 վրան կը խնդրէ . Բ. Դաւառ յայտարարէ հարկ եղած միջոցները ձեռք առած և պատերազմական գործոց պաշտօնէութեան դիմած է :

Նոյնպէս Պէրուի մէջ թէ պահապանաց և թէ բժշկաց թիւն աւելցած է . առողջական վիճակը խիստ լաւ է . վրանէ մը հրգեհ ծագելով, տառն և վեց տարեկան աղջիկ մը բացերու ճարակ եղեր է :

— Սիրքէճիի նաւամատայցին շրջակայները գարեջուրի գործատուն ռենցոզ տիկին Բարօլին Բալմ ուրբաթ օր իւր 19 ամեայ յոյն ծառային ձեռամբ առերժանակաւ սպաննուել է : Գործատուն մարդիկներէն Պ. Ատէր առեմտնակին պայթումը լսելով վեր վազեր և սկզբը է չարագործը ձերբակալել , սակայն չէ յաջողեր :

— Վիէննայի ելեքտրական աշխարհահանդիպին զրկուելիք հեռագրական գործինքը , որոց ամենքը Տաճկաստանի ձեռագործ են , յառաջիկայ շաբաթ և երկուշաբթի օրեր ի տես հառաքակութեան պիտի դուրսին , յետոյ Վիէննա պիտի զրկուին :

— Վազըթ կըսէ թէ տրոց հաւաքման

մասին նոր բարեփոխութիւնը պիտի լինին , սակայն առ այժմ օրոշ տեղեկութիւն մը տալուած չէ :

— Վազըթ կըսէ թէ Բերայի դրամանէն ոտականաց դատաստանէն շատ մ'անօրէնութիւնք երևան ելած են , որք բարձրագոյն պաշտօնէից հրամանաւը պաշտօնապէս գործադրուած են , և առանց հեղինակը Պաճրի փաշան կը թուի որ տակաւին դատաստանի չը ներկայանար :

— Վանայ կուսակալը պաշտօնապէս կը հերքէ էքսիդէսի մէկ ամիս առաջ հրատարակած խոսքը , թէ Վանայ մէջ ընկերութիւն մը յերևան եկեր և 300 հոգի ձերբակալուել են :

— Քաղաքապետ փաշան պաշտօնակալն ազգով մը կը հրամայէ խաներն այցելել և խանեալ բազմութիւնը ցրուելով մաքրութեան հսկել , և խաներու մէջ պէտք եղած տեղեր վերադարձ տալ յոյսով :

— Մեծ Եպարգոսի հրամանաւ բոլոր գաւառաց գետական քննիչներուն հրաման եղեր է տարւոյն տառն և մէկ ամիսը գաւառաց գետաբանները պարտիլ և միայն մէկ ամիսը կեդրոնատեղին մնալ :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Աղէքօանդերա 9 յաւիտ

Քօլէրայի ցանկը .

Տիմիթ 88 մեւեալ

Մանուրա 48 մեւեալ
Սոմանութ 6 »
Շէրպին 7 »
Բոր-Ստիտ ոչինչ

ՏՕՔԹ. Մ. Ս. ՍԱՆՃԱՔՃԱՆ

Վերադարձած լինելով Գարիգէնուր միջոցնի տարի մասնաւոր ուսման առարկայ ըրած է վերաբուժութիւնը եւ մանկաբուժութիւնը , պիտի ընդունի հիւանդներ ձրիաբար ամէն հինգշաբթի օրերը ժամը 6—8 Ի դիպարան Մէրհաթէթեան , Պաղչէ գարու , ուր նաեւ պիտի գտնուի մի եւ նոյն ժամուն երեքշաբթի եւ շաբաթ օրերը :

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

Այս գրքուկ կը բացատրէ Գրիտոսի յաշխարհ գալու բուն պատճառը . վկայութեամբ Ս. գրոց կը խօսի պահոց եւ ծոմապահութեան , աղօթք ընելու , Ս. խաչին երկիր պազելոյ , Ս. Աստուածածնի անխախտ կուսութեան , Սրբոց բարեխօսութեան եւ նոցա պատկերաց յարուցեան , ննջեցելոց համար աղօթք ընելու եւ ողորմութիւն տալու , Ս. եկեղեցւոյ զարդուց , երախայները մկրտելու , խոստովանելոյ եւ ապաշխարելոյ , աղագական ճշմարտութեան նաեւ կրօնական շատ մը գիտելեաց վրայօք :

Կը բաղկանայ 120 երեսէ եւ 21 գլուխներէ . հեղինակն է Պետրոս Ծ. վարդապետ Կալահօկցի նախկին առաջնորդ Սղերդու . կեդրոնատեղին է Արամեան տպարան ի Յակոբեան խան թիւ 13 . նաեւ կը գտնուին գրադաճառաց խանութներն ի գին 5 դահեկան :

Այս բառերուն վրայ կարծես պառաւին երակներուն մէջ կաթիլ մ'արիւն չմնաց և ուսպէս թօթովեց :

— Ինչ ըսել կուզես , բացատրէ տեսնեմ նապօթ , նապօթ ամենայն պարզութեամբ պատասխանեց ,

— Եղբայր ամենէն աղէկ դուք կը ճանչնաք , ըսել կուզեմ և գիտեք թէ ո՞րչափ քաղցրաբարօյ էր :

Պառաւը շունչ առաւ , պահ մը կարծեր էր թէ նապօթ գիտէր , հասկցեր էր գործած ոճիւրը :

Բայց ոչ :

— Բան մը չգիտէր , միմեաց դոհանակութեամբ . և որդէն ինչպէս կրնայ ըլլալ որ գիտնայ , ուրկէց իմացած պիտի ըլլայ :

Սակայն որովհետեւ այս մասին բոլորովին վատահչեր , մէկ քանի օր աղջիկը լրտեսեց և բան մը չը գտնելով , կասկածները ցրուեցան :

Բ.

Եղբանադատ տատնին գումարման օրը հասաւ , տըխրազգեաց օր մը , որ խիստ ներդաշնակ էր այն անձանց թաղութեանը , որոնց ճակատագիրը պիտի վճռուէր , աշնանային խանաութիւն մը և ցուրտ մը կզգացուէր . ռատիկ մէգ մ'ալ ամեն ինչ կը պատէր և Փարիզու վըրայ ծանրութեան , անհանգստութեան , մտատանջութեան քօղ մը կը նետէր :

Թերթերը « Մէտօնի խնդրոյն » վրայ շատ խօսած ըլլալով , ամեն օր հետաքրքրութեամբ նոյն օրին կըսպասէր :

Մուտքի տոմսակներն տըղէն սպառած էին և վե-

Հառաքակութիւնը , որ նախաքննութեան դժուարութեանց տեղեկացեր էր , խիստ հետաքրքրութիւն կը զգար այս խնդրոյն մասին , այս հետաքրքրութիւնը թէև Լօրիօ արձակման վրայ քիչ մը մտած էր , բայց այժմ տեսիլի և կարծարծէր :

Երբ շատախօս , հետաքրքիր բայց բարեօրոտ տիկին Թրէմօլօն Լօրիօի ձերբակալութիւնը ուղղակի ժիւղութիւնի իմացուց , պառաւը օտ բառերը միմեաց :

— Ո՛հ , ուրեմն ամեն ինչ լմնցաւ , ամեն ինչ լմնցաւ :

— Ընէք ինձ , յարեց մայր Թրէմօլօն , ըսէք ինձ թէ ձեր որդւոյն մեղապարտ ըլլալուն չէ՞ք հաւատար , ա՛լ , ըսածնուղ . պէս ամեն ինչ լմնցաւ , եղբանադատ տատնանք պիտի դատուի և հաւանականաբար ամեն ինչ պիտի խոստովանի , ուրեմն զինքը պաշտպանել այլ ևս անօգուտ է :

Եւ օրովհետեւ ժիւղութիւն չէր պատասխանէր :

— Ո՛հ , մի վախճաք ինձմէ , խորհրդապահ եմ :

Եւ տիկին Լօրիօ , իբր թէ ինքնիրեն կը խօսէր , պաշտպանեց :

— Չէ , որդիս մեղապարտ չէ եւ դատաւորները զայն չը պիտի դատապարտեն , անկարելի է , ժամանակաւ անմեղներ կը դատապարտուէին բայց ոչ հիմայ : ամբաստանեալը վախցնելու համար այսպէս մինչև եղբանադատ տատնանք կը հանեն զայն « գուցէ մեղապարտ է կըսեն , թող դատաւորաց աւաճ խոստովանի » , բայց երբ տպացոյցներ չըլլան , երբ ամբաստանեալը չը խոստովանի , չեն կրնար դատապարտել , մայր Լօրիօ , պիտի տեսնէք չպիտի դատապարտեն :

Բայց մտավածաւունքին տարակուսանք գլուխը ցըն-

